

1-1-1972

บทบรรณาธิการ: ภาระหนักของนักวิชาการไทย

ไพฑูรย์ สินลารัตน์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

สินลารัตน์, ไพฑูรย์ (1972) "บทบรรณาธิการ: ภาระหนักของนักวิชาการไทย," *Journal of Education Studies*: Vol. 2: Iss. 5, Article 1.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol2/iss5/1>

This Editorial is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

บทบรรณาธิการ

ภาระหนักของนักวิชาการไทย

ไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าโลกในยุคปัจจุบัน ได้พ่นสมัชของการดำเนินงานและการตัดสินใจด้วย สามัญสำนึก หรือประสบการณ์ แต่เพียงอย่างเดียวไปแล้ว เพราะความซับซ้อนของสังคม และความเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าทางวิชาการ ได้เกิดขึ้นมากและอย่างสำคัญ จนทำให้เราไม่สามารถที่จะดำเนินงานกิจการในสังคมให้ตลอดรอดฝั่งเป็นผลสำเร็จอย่างดีไปโดยไม่ใช้หลักการ และวิชาการมาประกอบด้วยได้ ผู้บริหารในระดับสูงต่างหันมาใช้นักวิชาการมากขึ้น การดำเนินงานด้านการปกครองประเทศ และการจัดบริการให้สังคมก็หันมานิยมและหยิบยื่นให้กับนักวิชาการมากขึ้นเป็นลำดับ

ในขณะที่ความเชื่อในเรื่องความสำคัญและบทบาทของนักวิชาการเริ่มมีมากขึ้นนี้ ความก้าวหน้าของวิชาการก็มีมากขึ้น และห่างจากระยะเวลาแห่งการยอมรับนักวิชาการมากขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงกับมีผู้เชื่อกันว่า การเติบโตของความรู้จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งภายในไม่ช้านี้ การถ่ายทอดความรู้จากคนชั่วอายุหนึ่งไปยังอีกชั่วอายุหนึ่ง จะเป็นปัญหาที่ทำให้คนต้องมาเสียเวลาและความพยายามมากเสียยิ่งกว่าที่จะได้ใช้ไปในการหาความรู้เพิ่มเติมเสียอีก ด้วยเหตุนี้นักวิชาการที่สนใจและใคร่รู้ในวิชาการสาขาใดก็ตาม ถ้าหยุดนิ่งอยู่กับที่หรือสนใจในวิชาการนั้น ๆ ด้วยอัตราเร่งที่เชื่องช้าแล้วจะไม่มีวันไล่ทันกับความก้าวหน้าได้เลย ในที่สุดก็จะกลายเป็นความล้าหลังและล้าสมัยวิชาการไปในที่สุด

สำหรับนักวิชาการไทยแล้ว เราไม่เพียงแต่จะมีปัญหาเฉพาะในเรื่องของการติดตามความก้าวหน้าในทางวิชาการดังที่กล่าวมาแล้ว แต่เพียงประการเดียวเท่านั้น เราเผชิญปัญหาทางวิชาการในหลายด้านและหลายมุม นับแต่ความหมายและความสำคัญของวิชาการที่ไม่มีใครสนใจใคร่ควรถวายอย่างจริงจัง การแสวงหาและค้นคว้าวิชาการให้ลุ่มลึกเป็นข้อค้นพบและทัศนะของเราเองก็ขาดแคลนและขาดคุณค่า รวมไปถึงการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ และการนำวิชาการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตและกิจกรรมของสังคม ยิ่งเป็นเรื่องที่แทบจะกล่าวได้ว่า เรายังอยู่ในขั้นเริ่มต้นอย่างจริงจังเท่านั้น เริ่มแต่ความหมายของวิชาการ เราก็จะหาการแสดงออกหรือข้อเขียนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ วิจัย หรือการให้ความหมายที่ชัดเจน และเข้าสู่แนวทางของการทำความเข้าใจกันได้ค่อนข้างยากเสียแล้ว สิ่งที่เราจะพบก็คือการแสดงออกหรือข้อเขียนที่พูดกันอย่างคลุมเครือ กว้าง และหาขอบเขตที่ชัดเจนได้ยาก^๒ ยิ่งในเรื่องความสำคัญด้วยแล้ว ก็จะเห็นได้ชัดเจนว่า ข้อเสนอหรือแนวคิดของนักวิชาการโดยมากนั้นมักจะได้รับการพิจารณาเฉพาะในส่วนที่จะเป็นประโยชน์โดยตรงกับผู้ใช้ประโยชน์นั้น แต่หากเป็นข้อเสนอที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ แต่ถ้าขัดกับผลประโยชน์ของผู้ถือปฏิบัติแล้ว ความเห็นนั้นก็มักจะถูกลืมไปเสีย^๓

โดยเหตุที่ความหมายและความสำคัญของวิชาการยังไม่ชัดเจน และไม่มีการนำไปใช้อย่างตรงไปตรงมาและอย่างถูกต้องเหมาะสม^๔ ที่เป็นสาเหตุให้ข้อขัดข้องในเรื่องวิชาการด้านอื่น ๆ เกิดตามมา

ถ้าเราพิจารณาต่อไปถึงการแสวงหาและค้นคว้าวิชาการให้ลุ่มลึกเป็นข้อค้นพบและทัศนะของเราเอง ก็จะมองเห็นภาระหนักของนักวิชาการไทยได้มากและชัดเจนขึ้น เพราะวิธีการในด้านนี้ คือการวิจัยของประเทศเรา จากอดีตมาจนถึงปัจจุบันนี้ เราไม่ได้ให้ความสำคัญแก่งานด้านนี้อย่างมากพอ^๕ นักวิชาการไทยมักจะยึดและหีบเอาข้อค้นพบและทัศนะที่เป็นของต่างประเทศมาใช้กับเมืองไทยโดยขาดการไตร่ตรองอย่างมากพอดังที่ชาวอเมริกันคนหนึ่ง^๕ กล่าวถึงนักวิชาการไทยไว้ว่า นักวิชาการไทยมักมีแนวโน้มที่จะยินยอมให้ข้อเขียนของชาวตะวันตกเข้ามาเป็นประหนึ่งคัมภีร์ หากนักวิชาการไทยต้องการเขียนถึงสังคมของเขา เขาก็ควรจะออกไปค้นหาหลักฐานในสังคม

ของเขาก่อนที่จะใช้มาตรฐานคุณค่าของชาวตะวันตก ความข้อนั้นได้หมายความว่าเราจะปฏิเสธข้อค้นพบ และความรู้อันมีความก้าวหน้าทางวิชาการมานานกว่าของตะวันตก ซึ่งมีความสำคัญและเราจะต้องสนใจติดตามกันคว้ายู่เสมอและอีกมาก แต่สิ่งที่เราน่าจะใคร่ครวญและแสวงหาแนวความคิดและความรู้ที่เบ่งแก่น เป็นสาระ เป็นหลักการของเราเองให้กว้างขวางมากขึ้นควบคู่กันไปพร้อม ๆ กับแนวความคิดของตะวันตก เพื่อที่เราจะผสมผสานกลมกลืนให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังที่เจ้าคุณพระศรีวิสุทธิโมลีกล่าวถึงปัญหาด้านนี้ไว้^๖ ตอนหนึ่งว่า แต่เท่าที่ปรากฏในเมืองไทยเราจะมีแบบแยกออกเป็น ๒ ฝ่ายไปเลย คือพวกหนึ่งเรียนรู้มาตามสายตะวันตกของตัวเองก็อาจเข้าใจบ้าง แต่ไม่เพียงพอที่จะนำมาเชื่อมต่อได้สนิท อีกพวกหนึ่งก็ยึดติดแต่ของตน เลยกลายเป็นว่าเราไม่มีผู้ที่จะเข้าใจทั้งสองฝ่ายอย่างชัดเจนพอที่จะเชื่อมต่อทาง หรือทำสะพานให้เดินได้ ทำให้เกิดความไม่กลมกลืน มีอาการขัดขืนติดตาและล้นทะลักขึ้น เราจะเห็นตัวอย่างของปรากฏการณ์นี้ได้ชัดจากตำราทางวิชาการ หรือข้อเขียนคำบรรยายของนักวิชาการไทยที่มักจะปรากฏเป็นแนวคิดและข้อความรู้ของตะวันตกอยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอ โดยยังขาดข้อคิดและความรู้ที่เป็นหลักและเป็นแก่นของบ้านเมืองเรา^๗ อย่างมากพอ

ภาระและบทบาทของนักวิชาการไทยที่สำคัญอีกด้านหนึ่งก็คือ การนำวิชาการไปใคร่ครวญและประยุกต์ใช้กับชีวิตและกิจกรรมของสังคม บทบาทในด้านนี้นับว่ายังมีน้อยอีกเช่นเดียวกัน นักวิชาการไทยโดยมากมักจะเป็นนักทฤษฎียิ่งกว่าเป็นนักปฏิบัติ จึงอยู่ความรู้และความคิดหลายอย่างเป็นไปเพื่อการสร้างสรรค์และสืบต่อวิชาการให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป แต่มีความรู้ที่เป็นจำนวนมากเช่นกันที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยตรง อริสโตเติล^๘ เคยกล่าวไว้ว่า This book is not written for knowledge but for action วิชาการและความรู้ก็เช่นเดียวกัน น่าที่จะนำมาใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์สังคม และชีวิตคนให้ก้าวหน้ามีความสุขยิ่งขึ้นไป ขอนักวิชาการไทยจะยังมีการเคลื่อนไหวกันน้อยอยู่ จนชาวอเมริกันคนหนึ่ง^๙ ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า โครงการระหว่างไทย-อเมริกันส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ ไม่ได้เกี่ยวกับการพัฒนาทางปัญญามากนัก ผมเองไม่เห็นที่เราสามารถแยกทฤษฎีออกจากภาคปฏิบัติได้ คนไทยมาเรียนภาคปฏิบัติแต่ก็ไม่รู้จักประยุกต์ใช้ เรียนภาคทฤษฎีแต่ก็ไม่รู้จักใช้กับประสบการณ์ของตนและประเทศของตนได้อย่างไร ปัญหานี้แก่นักวิชาการไทย^{๑๐} ก็เคยกล่าวไว้เฉพาะ

เรื่องของการศึกษาว่า สิ่งที่ยึดติดหนุ่มสาวเรียนรู้มาจากสถานศึกษาเป็นการเรียนตามทฤษฎีของฝรั่งอย่างเชื่อง ๆ และไม่เกิดประโยชน์กับเด็กไทย เมื่อบัณฑิตเหล่านี้ออกรับผิดชอบสอนหนังสือจริง ๆ เขาก็จะถูกกลืนเข้าสู่แบบอย่างการกระทำพื้น ๆ ธรรมดา ๆ ที่มีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งแม้จะเป็นความคิดของคนคนหนึ่ง แต่ก็เป็นเรื่องที่นักวิชาการไทยน่าจะถือเป็นข้อสังเกตสำหรับการดำเนินงานด้านวิชาการต่อไปในอนาคตได้บ้างไม่มากก็น้อย

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวิชาการของไทยจะมีปัญหาและภาระหนักมากมายเพียงใดก็ตาม หน้าที่ของนักวิชาการก็ต้องถือเอาปัญหาและภาระนั้นมาเป็นกำลังใจ เป็นเครื่องกระตุ้นหนุนให้การทำงานของเรามีคุณค่าสาระและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป โดยเฉพาะนับวันสถาบันและวงการต่าง ๆ ก็ได้เปิดโอกาสให้นักวิชาการได้เรียนรู้และศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของสังคมไทยอย่างใกล้ชิดและเป็นจริงเป็นจังมากขึ้น^{๑๑} ให้ได้แสดงออกซึ่งความสามารถและประสิทธิภาพในทางวิชาการของตนเองอย่างเต็มที่และอย่างเต็มภาคภูมิดังจะเห็นได้จากวารสารเศรษฐศาสตร์ฉบับว่าด้วยความก้าวหน้าทางวิชาการฉบับนี้แล้ว ปัญหาสำคัญอยู่ที่ว่านักวิชาการของไทยเราจะก้าวล่วงพ้นปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวมาแต่ต้นนั้นได้เพียงใด

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์

เชิงอรธ

๑. อีแวน อิลลิช ใน*ศูนย์ศึกษา* ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม—กันยายน ๒๕๑๕ หน้า ๖๕
๒. ดร. ระวี ภาวิไล ได้เคยกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ครั้งหนึ่งใน*ศูนย์ศึกษา* ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๙—๑๐ กันยายน—ตุลาคม ๒๕๑๒ เรื่อง “แนวคิดเรื่องวิชาการในมหาวิทยาลัย” ไว้แล้วครั้งหนึ่ง แต่มุ่งไปทางการจัดและบริหารทางงานวิชาการในมหาวิทยาลัยยิ่งกว่าการวิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของวิชาการ
๓. ผู้สนใจในปัญหานี้ควรอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมจากหนังสือเรื่อง*เมืองหลับเมืองตื่น* ของ ดร. มยุร วิเศษกุล โดยเฉพาะเรื่องการจรรยาบรรณกับปัญหาการตัดสินใจ
๔. ในปัจจุบันได้มีแผนกวิชาในคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยสนใจและปรับปรุงกิจการงานทางด้านงานวิจัยมากขึ้น มหาวิทยาลัย เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็สนับสนุนงานด้านวิจัยมากขึ้น แต่แม้กระนั้นการลงทุนในด้านนี้ก็ยังมีน้อยดังตัวอย่างการลงทุนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต อ้างไว้ในเรื่อง “บทบาทของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาการศึกษา” ที่ตีพิมพ์ใน*รายงานการสัมมนาเรื่องการวางแผนการศึกษาระดับชาติ* ของสภาการศึกษาตอนหนึ่งว่า “ประเทศไทย ใช้เงินในการค้นคว้าปรับปรุงวิจัย (Research and Development) ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประมาณหนึ่งร้อยล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๕ ของรายจ่ายรัฐบาล หรือร้อยละ ๐.๑ ของรายได้ประชาชาติ เมื่อเทียบกับญี่ปุ่น (ซึ่งได้เริ่มพัฒนาเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาเมื่อประมาณ ๑๐๐ ปีมาแล้วในสมัยเมอิจิประมาณพร้อมๆ กับประเทศไทย) ร้อยละ ๑.๒ ของรายได้ประชาชาติ หรือประเทศซึ่งพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมประมาณร้อยละ ๑.๕ ถึง ๓.๐๐”
๕. โจเซฟ ฟิสเชอร์ ใน*สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ หน้า ๑๔

๖. กล่าวไว้ในเรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา ใน *ปาจารย์สาร* ฉบับที่ ๖ ตุลาคม—ธันวาคม ๒๕๑๕ หน้า ๑๑๕
 ๗. ดร. สาโรช บัวศรี กล่าวไว้ใน *ชุมทางวิชาการ* ของกรมสามัญศึกษา หน้า ๒ ตอนหนึ่งว่า “ความคิดทางการศึกษาในปัจจุบัน เช่น การตั้งโรงเรียนมัธยมแบบประสม การวัดผล การแนะแนว วิธีสอน และทฤษฎีหลักสูตร ก็มาจากทฤษฎีการศึกษาของประเทศตะวันตกทั้งสิ้น เรานำทฤษฎีการศึกษาของต่างประเทศมาใช้เป็นเวลานานแล้ว นานจนทำให้เกิดความรู้สึกว่า เราควรมีทฤษฎีการศึกษาของเราเองบ้าง”
 ๘. อ่างในบทความของ ดร. สิปปนนท์ สิปปนนท์ เรื่องเกี่ยวกับเชิงอรรถข้อ ๔
 ๙. คนเดียวกันกับเชิงอรรถที่ ๕ อ้างไว้อีกตอนหนึ่งในบทความเดียวกัน
 ๑๐. ดร. เอกวิทย์ ณ ถลาง ใน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๑๔ หน้า ๑๗
 ๑๑. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ความช่วยเหลือของยูนิเซฟได้จัดพาคณาจารย์ของคณะไปศึกษาปัญหาการศึกษาและสภาพความเป็นอยู่ของชาวชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างวันที่ ๒๓-๒๘ ตุลาคม ๒๕๑๕
-